

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectura super quinque libros Decretalium

Nicolaus <de Tudeschis>

[Basel], 1481

De officio iudicis

[urn:nbn:de:bsz:31-315896](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315896)

In quib' pot' agere p'lat' sine caplo d' quib' satis. dixi
in. c. edocere de rescrip. r. c. vnice. d' iudic. vbi d' q' mo
nasteria d' p'mouere cas' p' iudicū loquit' de honestate
nō d' necessitate vt etiā ibi nō. **U**ltio nō q' domestic'
r' p'meialis iudicis pot' eē aduocat' alteri' p'ris nec ex b'
index iudicid' ē suspect' d' quo. f. lat'. **I**n gl. in v.
officiū nō gl. r' idē nō. iij. q. vij. §. tria. v. li. v. i. gl. l.
iud. r' dic' lat' q' gl. **S**unt etiā quedā p'one qb' iudex
d' p'uidere etiā si nō petat' vt sunt pupilli scie p'one de
bues. **I**te h' qui sua mēte cōpotea nō sunt vt si p' po
tenti aduersarij n' valēt hēre aduocātū d' ei iudex. p'uidē
ne inferior p'ona officiat' potētia aduersarij vt in. l. illi c'
tas. §. ne potentiores. ff. d' offi. p'ri. r' p' illū tex. p'uidet'
min' potētib' nedū de aduocato f' etiā iudex iterponit
officiū suū vt p'pellat alterā p'tē ad cauēdū ne offendat
aliā p'tē r' d'icēdū vt ibi plen' nō. p' bar. f' ad p'mū p'n
cipale d'ictū ē tex. i. l. i. §. ait p'tor. ff. d' postu. l. ne q'c
q' §. circa aduocatos. de offi. p'co. versatur etiā vtilitas
publica in consulendo predictis personis facit. iij. d' i.
in. c. facte sunt autem leges reliquis vero p'sonis que
p'nt pecunia r' amicitia iuenire aduocātū iudex nō. p'uf
det f' eoz industria debēt sibi quere. **S**ed quero. num
quid p' p'dictis p'sonis possit iudex cōp'ellere aduoca
tū ad patrocinādū **S**ol. q' sic dicit tñ q' aduocatus nō
p'pellit patrocinari gratis. sed d' iudex sibi cōstituire
salarium scdm faciēdi aduocati r' p' mō litis et cōsuetu
dinis patrie vt i. l. i. §. in honorarijs. ff. d' va. et extra
or. cog. l. hosti. dicit q' aut p's petēs aduocātū ē potēs
ad soluēdū et p'cedit d'ictū goss. aut ē impotēs et tūc te
net iudicū obedire etiā sine salario qui ad h' tenetur lege
naturali et dinina d'z etiā quis diligere p'ximū sicut se
ipsū. **M**atthe. xxij. c. d' pe. di. ij. c. p'imos. nec possit
aliter saluari vt sentit grego. in omei. sup mathe. xxv. c.
nā videt h' casū aduocat' abscondere talentū sibi traditū
a deo et q'z aduocati sine sumptu nō student tñ sup
tus et scia admistrat' a deo q'z oē datū optimū a deo ē
Iaco. p'mo. et. ij. q. i. gratis et maxie debēt facere de
rici qui viuūt de p'imonio ihesu xp'i. **E**t nō h' d'ictū ha
bes etiā duas p'clusiones. p'ria q' ex causis p'dictis pot'
iudex cōp'ellere aduocātū ad patrocinādū. scdo q' data
inopia p'ris pot' p'pelli vt grati exhibeat p'ociniū vide
ad materiā. c. nō sane. xij. q. v. r' puto q' iudex possit
aduocato iniuste resistere interdicerē p'ociniū ar. l. mo
tis. ff. d' pe. et in. l. i. ff. d' offi. p'fec. vi. **I**n gl. si. scd'z
Inn. in illo. c. ex insinuatione nō d' q' illa exceptō fue
rit admittā. **S**z cōtra gl. r' cōtra tex. opp. et vid' q'
hec exceptō debuit admitti. nā pot' iudex recusari si est
dñs aduerse p'ris vt in. c. insinuāte. r. c. cas' d' offi. del.
ergo idem si ē dñs aduocati aduerse p'ris vt i. c. insinuā
te r. c. cām. p'cedit. nā aduocat' h'z affectōne ad can
sam q' deo q' etiā in cā appellatōnis nō pot' esse testis
vt i. c. si. d' offi. li. vi. **S**o. dicit hosti. q' nō ē tāta suspitō
cōtra iudicē si aduocatus est sibi domesticus sicut cum

ps ē familiaris suus. nā cā nō est aduocati f' p'ris cum
cōmodum et incomodū spectat ad p'tē et nō ad aduo
catū. ij. q. vi. b'ouum. in v. palā. **I**tem familia magis
intercedit in cā cōfamiliaris q' p' cā quā familiaris al
simpli p'mouēdā. **C**ōcludit tamē hosti. q' si aduocat'
e'et v'stus vel maliciosus et nimis iprobe p'moueret
p'ociniū et assuta r' semper iudicū tūc cōsiderata p'ona
iudicis r' astutia aduocati poterit superior arbitrarī an
hec sit l'ra cā recusadi. **S**ecdo op. d. c. si. iij. q. iij. vbi
dicitur q' testis nō est producendus de domo iudicis
ergo nec aduocatus cōz aduocatus attestetur in iure et
in facto. **S**ol. scdm hosti. aut loquimur in teste facti
cui creditur r' habet locum cōtrariū aut in teste iuris. p'
ut ē aduocatus cui non creditur nisi in quantum iuris
ostendat et procedit iste tex. vel secundum cum vtroq'
casu admittuntur dicte persone in subsidium alias non
et nō hoc d'ictum **E**go in teste animaduertē vtrum iu
dex habeat aliquam affectōem ad causam puta quia
procedit ex officio et tunc non debent admitti testes d'
familia sua saltē vt faciāt plenā p'batōz alias iudex d'
facili possit p'derare quicūq' aut non h'z affectōne ad
cām et p'cedit d'cm hosti. **U**ltio querit qd si aduo
catus ē dñs iudicis sentit hosti. q' possit tūc recusari
iudex q'z facilius cōmouet iudex ad petitionē sui dñi q'
dñs ad petitionēz subiecti ar. in. c. v'isio. xv. q. ij.

Vdiciis officium

Breue ē et p' alia v'ba
potest sic sumari. **I**n officio iudicis qd
principaliter loco actionis p'ponitur sit litis cōtestatio
secus si nō p'ncipaliter. vel per alia verba sic **L**ū implo
rat' officii nobile sit litis cōtestatō. secus in mercenario
Ip'rio ponit vñ d'ictū cū exemplo. scdo aliud ibi vel
ante. **N**ota p'rio q' officii iudicis qñq' ponit p' ac
tione ex quo infer' q' ip'm officii n' ē. p'pe idē q' actio
nā actō cōpetit p'ti et est ius p'sequēdi in iudicō qd sibi
debet. in l. de acti. in p'rin. nō. glo. in. d. c. dilecti. de
iudic. f' officii nō cōpetit p'ti f' iudicū nec. p'supponit ali
quā obligatōne. vnde vt dicit bar. post antiquos i. l. i.
ff. d' iur' om. iu. officii n' ē idē qd actio f' h'z similitudinē cū
actōne q'z p'cedit i cā sic p'cedit actōne iterata tñ aduer
tere d'z libellās. nā si p'petit actio d'z narrare ea q' p'clu
dūt p'tē sibi obligatā f' in officio iudicis exordiaro d'z
p'cludē q' iudex pot' seu d'z facē r' itellige d' officio iudicis
exordiaro vt qñ imple rat' restō i integz. sec' i officio
iudicis latissimo qd pot' p'currē cū q'libet actōe vt. d. l.
i. nō. **I**o. an. s. ti. p'xi. c. p'q're **H**ic dixit spe. i. ti. d' sen.
ex. §. brenit. v. si q'ras. q' executō sine p'te f'ici officio iud'
cis h'z p'petat actō. f' i. f'cm. l. actōi. l. d' iureiu. r' hec nō
Secdo nō duas regulas ex tex. **P**ria q' i officio iu
dicis p'ncipalit' iterato requirit' litis p'testatō. **S**ecda q'
i officio implorādo iudicē n' ē necē litē p'testari. **I**tem q'
off. iudicis pot' icidenter implorari āte ingressum
iudicis post. i. ante litem contesta. et post. exempla

videbis in gl. In gl. i. ibi circa rem petita non glo.
q̄ ea q̄ accidant circa re petita p̄cedente iudicio veniunt
offo iudicio lz i libello non sūt petita. sec̄ si accedūt añ
iudiciū nā tē nisi petat i libello n̄ p̄t iudex de his ad se
tentā ducere. Donec exēplū. v̄dicant ancillā que pe
pit iudicō cepto possum enī implorare officii iudicis
vt etiā sup̄ factū p̄nūciat sec̄ si pepisset ante iudiciū. Et
aduerte qz glo. ponit multa exēpla in quibz postulaf
iudicis officii n̄ loquitur ordinate. Ande ad de
claracionē totius materie p̄mittendū p̄clusiue ē quota
plex sit iudicis officii de quo insti. de act. in. s. pe. z in
l. iij. l. de post. nā aliqui dixerūt q̄ ē triplex de quo
p̄ l. 30. i. summa. eo. ti. z p̄ spe. eo. ti. in. s. i. vbi plene
videas p̄ bar. in. d. l. i. ff. de in. om. iu. Quoz dicitur
q̄ quoddā est officium iudicis per se stans nō deser
uiens alicui qd̄ exercetur. Quādoqz ex mero iudicis
facto vt cum iudex p̄cedit inquirendo. Quoz ad instā
ciam partis vt cum petitur restitutio in integram vel
implorat quis officium iudicis p̄ra validitatem ad
uersarij vt in. c. nisi cū p̄dem. z. c. sane de renū. z illud
appellatur officii nobile. Quoddam est officium per
se nō stans s̄ actōni deseruiens vt quia iudex mouetur
ad actionē. p̄positam p̄ partē z illud appellatur mercē
nariū qz deseruit actōni sicut mercenarius deseruit do
mio. Id̄rimū. i. officii nobile quoz imploratur p̄nci
paliter loco actōnis indeficiētis exēplū in restōne in
integrum quandoqz v̄o imploratur incidenter vt pu
ta cū imploratur super aliquo lite pendente. exēplū
in gl. vel cū imploratur nō p̄pter se sed p̄pter aliud vt
cū postulatur aduocatus. Idē cū postulatur nō p̄pter
se s̄ rōne alteri? res h̄nde. vt in. l. i. l. vt in poss. lega.
vt cum petitur mitti in possessionē rei legatē p̄pter p̄u
maciam heredis z ita in similibz. In autē indistincte
requirat litis pte. z libelli oblatō cū implorat iudicis
officium. p̄clade qz si petitur p̄ra certā p̄sonā z exigit
tur plena cause p̄gnicō tūc requiritur libellus z li. prest.
vt hic z i. l. papinianus. s. vltio. ff. de mino. Aut postu
latur nō p̄ra certam p̄sonā z nō exigitur prestatō qz
n̄ est cū quo lis cōtestari debet i anc. si omnes. l. vt
se ab here. absti. Si. n. minor petit restōne aduersus
aditionē hereditatis nō agit p̄ra certā p̄sonam vocari
tū debet cōditores p̄ eoz interesse z si nemo cōparet
nihilominus debet p̄cedi in cā. Dicit tū ibi Bal. qz si
creditorēs cōpēt debet cū eis fieri litis p̄. ar. eoz que
nō. gl. in. c. p̄ venerabile qui si. sint le. nā si agit de con
ingio p̄t p̄cedi lite nō p̄t. p̄ra abntē tū si ps cōpet sit
cōtestatō et videt dicitū satis nō. Quoz implorat offi
cium et n̄ exigit cāe cognicō nec implorat p̄ra certā p̄
sonā z tūc n̄ exigit libellus nec p̄testatō vt si petit tutor
pupillo. l. scire oz. ff. exca. tu. Et multa i b̄ possēt di
ci s̄ vide pleni in locis p̄real. Id̄t enī dari hec regu

la breuis qz vbi officii iudicis implorat principaliter
et cōtra certā p̄sonā z requirit plenarie cāe cognitō tūc
debet libellus z fieri li. cōtest. si aut implorat incidenter n̄
fit litis prest. et pone exēplū vt i gl. si. et multis modis
p̄t implorari incidenter vt colligit ex gl. et melius p̄
Bar. in. d. l. i. In gl. h̄. ibi nō p̄petual p̄ litis con
testatōne. nō. gl. et idem repetit. s. p̄pe si. et sensus gl.
ē qz p̄ litis cōtestatōne n̄ cōpetit maius tēp̄ ad implo
rādu iudicis officii qz p̄ cōpetebat. exēplū i restō
ne in integrum que oz peti. j. quadrantiū. vt in. c. i. z. h̄.
de in. ite. resti. li. vi. z. l. petendi. z. l. h̄. l. de tē. i. inte
rest. sec̄ aut ē i alijs actōnibz. nā actō t̄p̄alis p̄petual
p̄ litē p̄t. de quo dicitū vt habet i. l. h̄. l. de prescrip.
xxx. vel. xl. an. In ea. gl. ibi sed cōtra vidē nō bene
istā p̄tialā gl. vsqz ad v̄. ite est ar. nā quotidie allegat
z effectus. cōstitit in hoc qz aut implorat iudicis officii
principaliter cōtra certā p̄sonā z nō p̄t p̄cedi lite nō cō
testata s̄ data p̄tumatia p̄tis cōtra quā implorat oz p̄
cedi ad missionē ex prio z scdo decreto vel ad exōne
vel alia remedia que admodū cū actōne intērata re? ē
p̄tumat. aut implorat cōtra incertā p̄sonā vt cū minor
petit se restitui aduersus hereditatē aditā et tūc nō est
necesse qz fiat cōtestatō qz nō ē cū quo fiet. Et aduerte
qz gl. dicit qz etiā si creditorēs apparerēt nō est fienda
cū eis litis cōt. qz nihil ab eis petit z sic cū gl. trāseūt
30. an. z do. an. s̄ vt dixi bal. z oppositum i. d. anc. si
oēs. z illa opi. vidē verior nā lz nō petat aliqd a credi
toribz? tū ex quo implorat officii qd̄ p̄t tēdere in p̄e
iudiciū creditorēs creditorēs se offerūt i iudicō z cōtra
dicūt oz cū eis fieri litis cōtestatō z satis vidē s̄ mēte
bar. in. l. ne quicqz. in. s. vbi decretū. ff. de offi. p̄con.
vbi generaliter ponit an̄ riqz sit dādus libellus cū im
plorat iudicis officii. Butri. tamē que sequūtur bar.
z bal. in. d. anc. si oēs. z in anc. qui semel. l. quomō
z quando iu. ponebat hāc regulā p̄ tex. illi? aut. qz
vbi n̄ ē p̄uisū s̄ remedio remissiois p̄t p̄cedi li. n̄ p̄t.
z hāc dicebat rōne esse decidēdi i illa anc. si oēs et hāc
regulā firmat legisse qualitercūqz agat n̄ iudicē. v̄nd
cū minor petit se restitui aduersus aditā hereditatē nō
p̄t ibi p̄cedi ad missionē ex prio decreto Idē est scdōz
hāc regulā qz quis petit restitui aduersus? Iniaz qd̄ te
nuit. Qdo. s̄ hāc reglā sēp̄ impngnat do. an. p. c. tue
j. vt lite nō p̄t. vbi d̄: qz si n̄ p̄t p̄cedi ad missionē oz
re? exōicari z sic n̄ p̄cedat li. nō cōt. Et ad illā anc. si
oēs. r̄oz qz ibi n̄ erat iudiciū cōtradictoz qz nihil pe
tebatur a creditoribz? nec sp̄i voluerūt cōparē ideo sine
cōtestatōne ibi p̄cedit. Cōclade ergo breuis. vltra p̄dic
ta qz aut officii iudicis implorat icidēl z n̄ ē necessari
a li. cōt. nec libellus. Aut implorat p̄ncipaliter z tūc aut
sup̄ ea liquido ita qz n̄ ē necaria cāe cognitō z n̄ oz fieri
li. p̄t. exēplū cū fillus petit alimēta a p̄rel cōtra oz enī

plano pcedere vt i. l. nec quicq. §. d. plao. ff. de offi. pco. vel cu petitur executio sine a iudice qui iudicauit. Sicut petitur sup no liquido et tuc aduersarius e certus et pns et debet fieri ptestato et libellus offerri. exem- plu cu petitur restio i integz aduersus contractu et d b est tex. b. Sicut aduersarius est abns et certus et tuc si aliquid petitur dari vel fieri in pndiciam ptis vel ap te d3 fieri cotestato vt hic in gl. Sicut no petitur aliqd dari vel fieri exempliu cu mior vult abstinere ab here- ditate adita et pot pcedi lite no pt. vt in dicta au. si oes ydem cum aduersarius est incertus vt i oca au. qn aut ppetat iudicis officiu vide qd dico in. c. sepe. d. resti. spo. plene p legistas in. l. vnica. L. d. codi. ex le- ge. et p Ly. in. l. ex placito. L. d. re. pnu. et dic breuif q cu vba legis referuntur ad iudicem coperit ipsius iu- dices officiu ad b gl. iucto tex. i. l. si foror. L. d. colla.

De maiortate et obedientia.

Quia mistroz et iudicu de quibus. s. visuz e alij sunt maiores alij miores nec aliter possit ecclesia vni- uersal seu status vniuersi consistere d quo vid pulchru tex. in. c. ad hec. lxxxix. di. qd coperit ordie hic sumi- tur de ipoz maiortate et obedientia impendenda.

Ubiene vni ceterum est. et p alia vba pt sic sumari. pnti ordi- nat ceteris pib? prior et maior habed? e vel sic In honroibus re- uerentialibus impendedis ponde- ratur ceteris pibus maiortas ex pntate ordinatonis

Udo prio q etia inter psonas ecclesiasticas e hnda distincio in honoribus impendendis. na queadmo- du in celesti curia no oes sunt pares in pntate et officio sunt em ibi angeli et archangeli. zc. ita et i ecclia milita- te no oes homines debet ee pares in pntate et officio s aliqui maiores et aliqui miores et scdm maiortate z mioritate honores et numera sunt ipendeda vt i. d. c. ad hec. z in. l. honores. ff. d. decu. Sz quero p de claratone lre in quo consistat illa maiortas vel miorita- tas. na tex. dicit q ille est habed? maior qui pu? lre fuit ordiat? So. dicit Inn. q pntas pnsit in loco q bebnt primu locu in sededo. Itē in scribendo pri? mide- do sigillado et si. na si canonici hnt se inscribere vel si- gilla aponere qui primo fuit ordinatus pferendus e in- tellige si sunt pares in ordie vt i. c. statum. §. eo. Itē dicit in pceptone pbēde vel in collatone bñficoz va- ciatu dumo scdm eu sunt merito pes. Alduerr? qz bec vnta limitato videt concludere ista litera que no pside- rat meritū psonę p prioritate in ordiatone. Et ideo di- stigne melius pcordado bec dicta Inn. q aut qrit d ordinadys et promouedis aut de ia ordinatis ordina-

dis. pntis can no e pnteruda prioritas in tpe ordia- tonis s meritū pde na melior et dignior debet pmo- neri z no ille qui prio fuit ordiat? vt in. l. honores p all. z in. c. l3. vij. q. i. Itē qd aut possit quis sine pecca- to eligere vel pmouere dignu ex quo potuit eligere vt pmouere digniore vid bo. gl. in. d. c. l3 z facit q no gl. et bar. in. l. cu quida. ff. de le. ij. z vid qd dixi in. c. pnti- tut? §. de app. s si merita sunt paria tuc pferendus et p- moued? e prio ordiat? vt i. c. epoz. lxxxij. di. Scdo casu cu querit de ia ordiat? ordinadys. z tuc habet lo- cu ista litera vt pri? ordiat? magis honores l3 scdo ordiat? sit sufficentior ad hoc. l. i. ff. de albo scriben- no. bar. in. l. ij. in. §. si pns. ff. d. vul. et pupil. et b no p doctorib? z militib? pferedis adinuice vel honoran- dis na data pntate i reliquis prio pmotus pferendus e intellige nisi postorius ordiat? habuerit dignitate a pntate qz tuc data in ceteris pntate pferendus e iste qui habuit dignitate a pntate vt in. c. p mas. §. eo. et in. l. ff. de albo scri. Quid aut si no e dare pntate in tpe ordiatonis. pone exemplū in abstractis sil ad idē offi- cu vel etia in civilibus q de pnti no sunt in aliquo or- dine vel officio recurrēdu e ad tex. no. in. d. l. i. d. albo scri. vt ille q fuit? e maiorib? bñficis pferat vel si plu- rics allūpt? fuit ad honores ciuitatis data pntate pfe- rēd? e atiquior tpe Itē is q bz filios pferendus e n hnti tex. e no. in. l. i. albo. et ibi p bar. L. d. decu. li. x. et bec no. na scd3 pōca oz distigne et limitare scripta p doc. Itē scd3 Inn. pnsit maiortas ista. na sca electone d plato iste atiquior oz solēnis elige psonā noiatā i scru- tinio. Itē vacate ecclesia abbate seu pposito iste q e at- quior in ordiatone bz puocare caplin z ceteri tenet ve- nire ad ipi? vocatōez no tñ p hoc exercebit iste iurisd. i alios nisi b beat pntudo vñ no poterit punire no ve- niētes neqz poterit face ptract? noie ecclesie nec agē qz p ista pntate no e plat? ecclesie s bz ista maiortate in honorib? z i istis maiortatib? . bebnt tñ bec vocatio ad caplin p istū facta huc effectū qz ptas residebit pe- nes veniētes z sic facit abntes pntaces. ad idē vid qd no. idē Inn. c. ij. de no. op. nū. z pcedit nisi i collegio sit ali? ad quē d iure vel psuetudie spectet puocatō ca- pli. z no bene bec dicta Inn. q vbi opus e pgregare collegiū poterit ordinar? vel delegat? i casu compe- lere istū ad quē spectat pgregatō collegij vt collegiū pgreget. Et ex hoc hēs sume practica q luter sit pcedē- du cu collegiū est citādū. na pot pelli iste vt pgreget z vid gl. no. in. c. si caplo. de concef. pben. li. vi.

In gl. si. no duo ex gl. pntis q actio qncz sonat i factū z no i ius z vide gl. z qd dixi in. c. i. s. de cōsti. Scdo no iucto tex. q illud qd fit a maiori pte collegij d3 scm pcordat z b no. do. an. h. s no pcedit inspecta vā z pnta significatione vocabuli. nam illud dicitur fieri pco. sil qd fit neie discrepate vt. no. gl. i. de. ne. rō